

Hrvatski zavod za javno zdravstvo na zahtjev Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske dana 2. rujna 2021. daje

PREPORUKE ZA ODRŽAVANJE NASTAVE NA VISOKIM UČILIŠTIMA U RAZDOBLJU PANDEMIJE BOLESTI COVID-19 UZ PRIMJENU PROTUEPIDEMIJSKIH MJERA ZA AKADEMSKU GODINU 2021./2022.

I. Temeljne odrednice

1. Preporuke za održavanje nastave na visokim učilištima u razdoblju pandemije bolesti COVID-19 (u daljnjem tekstu: Preporuke) odnose se na izvođenje nastave (predavanja, seminari) i konzultacija te na provedbu ispita na visokim učilištima (sveučilištima, veleučilištima i visokim školama) u razdoblju pandemije bolesti COVID-19. Pozivaju se visoka učilišta na razradu i objavu smjernica za izvođenje vježbi kao posebnoga oblika visokoškolske nastave s raznorodnim sadržajem i oblicima kako bi se, osim načelno, mogle obuhvatiti jedinstvenim preporukama.
2. Nastavnici i studenti zajednica su odgovornih i savjesnih akademskih građana i članova društva koji u razdoblju pandemije paze na sebe i druge, čuvaju i brinu se za svoje zdravlje i zdravlje svojih kolega, suputnika i ukućana.
3. Visoka učilišta nastojat će i dalje održavati kvalitetu studija u skladu s kriterijima propisanim za studijske programe u postupcima inicijalne akreditacije, odnosno reakreditacije. Svi akreditirani studijski programi izvodit će se prema sadržaju dopusnica.
4. Visokoškolska nastava izvodi se prema akreditiranome studijskom programu na klasičan, kontaktan način, kao nastava uživo, uz prisutnost nastavnika i studenta na visokom učilištu, odnosno u drugim ustanovama i okružjima (gdje se izvodi praktična nastava), kad je tako predviđeno silabom, izvedbenim nastavnim planom ili informacijskim paketom. Iznimno, visokoškolska nastava izvodi se i kao nastava na daljinu kad je to propisano studijskim programom, silabom pojedinoga predmeta, izvedbenim nastavnim planom ili informacijskim paketom te kad epidemiološke okolnosti i mjere Stožera civilne zaštite i/ili lokalnih stožera to zahtijevaju.
5. Pozivaju se nastavnici da radi održavanja kvalitete visokoškolske nastave redovito drže konzultacije uživo, uz potrebne propisane protuepidemijske mjere.
6. Iznimno, ako se zbog epidemiološke situacije i propisanih protuepidemijskih mjera Stožera civilne zaštite RH i/ili lokalnih stožera visokoškolska nastava te ispiti moraju održavati na daljinu, visoko učilište mora osigurati digitalnu infrastrukturu za izvođenje nastave te pravednu i sigurnu provedbu ispita na daljinu uz osiguravanje provjere ishoda učenja te uz korištenje alata za provjeru vjerodostojnosti studentskih radova koje posjeduju visoka učilišta.

7. Čelnici visokih učilišta mogu donijeti odluku o prilagodbi načina izvođenja svih oblika visokoškolske nastave na temelju odluke Stožera civilne zaštite RH i/ili lokalnih stožera nakon što utvrde da studenti, s obzirom na materijalne i tehničke uvjete te računalne vještine, mogu provoditi pojedine aktivnosti na daljinu.

8. Visoka učilišta osigurat će da uz provedbu mjera raskušivanja (prozračivanje, dezinfekcija, nošenje maski i razmak) studentima budu što dostupniji informatički opremljeni prostori za samostalno studiranje u odgovarajućim terminima, prilagođeni rasporedom sjedenja.

9. Potiču se visoka učilišta da olakšaju pristup obveznoj i dopunskoj literaturi onim studentima koji nemaju pristup spomenutoj literaturi.

10. Pozivaju se visoka učilišta da u knjižnicama u svom sastavu osiguraju studentima dostupnost učila brzom i učinkovitom posudbom i povećanjem dostupnosti nastavnoga materijala u digitalnom obliku.

11. Visoka učilišta će, kad god postoje vremenske, organizacijske i tehničke pretpostavke, nastojati omogućiti da se dio nastavnoga procesa (predavanja, seminari, vježbe i konzultacije) održavaju na otvorenom prostoru na svježem zraku.

12. Preporučuje se da se raspored nastave maksimalno prilagodi potrebi kako bi pojedine studijske godine ili grupe uživo slušale više nastavnih jedinica u nizu, a najviše dvije odnosno tri nastavne jedinice, uz pridržavanje propisanih protuepidemijskih mjera. U tu svrhu trebaju se koristiti dostupni prostorni i vremenski kapaciteti te treba grupirati izvođenje obvezatnih predmeta za pojedinu studijsku godinu. Iznimno, ako ne postoje fizički uvjeti da se cijela nastava drži u prostranim dvoranama tako da cijelo nastavno godište, smjer, studij ili polaznici pojedinoga predmeta uz držanje razmaka mogu pratiti nastavu, a nastavnici u sklopu normiranoga rada ne mogu udvostručiti svoju nastavu, visoko učilište može odrediti da će se nastava držati skraćeno: primjerice, izvorno predviđena najmanje dva sata predavanja kao jedan i pol sat predavanja za polovicu studenata upisanih na taj kolegij, a drugi jedan i pol sat predavanja za drugu polovicu studenata drugi dio toga dana ili neki drugi dan u tjednu. U mnogim slučajevima i tako skraćena „klasična“ nastava potrebija je i učinkovitija od nastave na daljinu. Visoka učilišta mogu odlučiti da će se trajanje sata predavanja (školskoga sata) skratiti (npr. s 45 na 40 minuta, ili trajanje blok-sata s 90 na 85 ili 80 minuta), kako bi se dobilo više vremena da se između pojedinih nastavnih jedinica provede nužna dezinfekcija ulaza i katedre (ako se istoj skupini studenata u istoj prostoriji nastavlja nastava), odnosno da se dezinficira cijela predavaonica ako u nju dolazi druga skupina studenata. Preporučuje se da nastava u susjednim predavaonicama (u istom hodniku ili krilu zgrade visokoga učilišta) počinje s razmakom od po 10 minuta od predavaonice do predavaonice i da tako završava kako bi se smanjile gužve na hodnicima. Pridržavanjem uputa, mjera i preporuka u predavaonicama postiže se ozbiljnost nastave, kao i označenim mjestima sjedenja za držanje razmaka.

13. Studenti, nastavnici i ostali zaposlenici visokog učilišta, kao i druge osobe, ne smiju ulaziti u unutarnje i vanjske prostore (dvorište, vrt, igralište) ustanove ako imaju povišenu tjelesnu temperaturu, dišne (respiratorne) simptome (kašalj, teškoće u disanju, curenje iz nosa) ili ostale simptome zarazne bolesti (poremećaj osjeta njuha i okusa, glavobolja, malaksalost, bolovi u mišićima, probavne tegobe i sl.) te ako su u samoizolaciji ili im je utvrđena zaraza koronavirusom.

14. Ako student nije cijepljen ili nije prebolio bolest unazad 9 mjeseci te ima izrečenu mjeru samoizolacije nakon kontakta s pozitivnom osobom u vrijeme pojedinih ispita ili drugih aktivnosti

koje se nikako ne mogu provoditi na daljinu ili u naknadnom terminu, a uvjet su za završetak akademske godine, uvjete pristupanja navedenome ispitu ili drugoj aktivnosti utvrdit će čelnik visokoga učilišta u skladu s aktualnom epidemiološkom situacijom i propisanim mjerama s prioritarnim rješavanjem ovih pitanja za studente koji se žele cijepiti, a ne mogu se cijepiti zbog trajne kontraindikacije za cijepljenje koju je utvrdio liječnik. Za studente koji se žele cijepiti, a ne mogu se cijepiti zbog trajne kontraindikacije za cijepljenje koju je utvrdio liječnik te imaju izrečenu mjeru samoizolacije u vrijeme pojedinih ispita ili drugih aktivnosti koje se nikako ne mogu provoditi na daljinu ili u naknadnom terminu, uvjete pristupanja navedenome ispitu ili drugoj aktivnosti utvrdit će čelnik visokog učilišta u skladu s aktualnom epidemiološkom situacijom i propisanim mjerama, pa čak i kada nisu uvjet za završetak akademske godine.

II. Organizacija visokoškolske nastave i/ili ispita na visokom učilištu ili u drugom odgovarajućem zatvorenom javnom prostoru

15. Boravak na visokom učilištu potrebno je organizirati tako da se osigura potrebna međusobna fizička udaljenost (distanca) svih sudionika, kao i odgovarajuća higijena ruku i prostora.

16. Odgovarajuća fizička udaljenost treba se osigurati na sljedeći način:

- *Obvezno je isticanje vidljive obavijesti o održavanju minimalne propisane fizičke udaljenosti.*

- *Prostor (amfiteatar, dvorana, predavaonica) u kojem se boravi (održava nastava, ispiti i sl.) treba biti što veći i prozračan te u istom prostoru, ovisno o veličini površine, može boraviti određeni broj osoba uz međusobni razmak od najmanje 1,5 m ako je to moguće organizirati.*

- *Ako nije moguće organizirati razmak od 1,5 metra u prostoru (amfiteatar, dvorana, predavaonica) u kojem boravi više osoba (studenata i nastavnika), organizira se boravak osoba prema broju stalnih fiksnih mjesta predviđenih za sjedenje do ukupnog broja od 100 osoba i to na način da osobe koje su cijepjene i koje su preboljele bolest unazad 9 mjeseci sjede bliže jedne drugima kako bi se ostavilo više mjesta, odnosno najmanje 1,5 m razmaka između onih koji nisu cijepljeni i nisu preboljeli bolest unazad 9 mjeseci, pri čemu svi prisutni nose maske.*

- *Iznimno, na visokim učilištima koja imaju veliki broj studenata može se dopustiti boravak i više od 100 osoba (studenata) u velikim prostorima (amfiteatrima i dvoranama) koje imaju više od 100 fiksnih mjesta za sjedenje ako su svi cijepljeni ili su preboljeli bolest unazad 9 mjeseci uz uvjet da visoko učilište organizira evidenciju i kontrolu na ulazu u prostore (amfiteatre i dvorane); cijepljenje ili preboljenje se dokazuje predočenjem digitalne COVID potvrde ili iznimno predočenjem nalaza pozitivnog PCR testa unazad 11 dana do 9 mjeseci ili liječničke potvrde o preboljenju ili cijepljenju.*

17. Boravak na visokim učilištima potrebno je organizirati na sljedeći način:

- *Svaka skupina studenata boravi u jednom prostoru.*

- *Mjesta za rad moraju biti razmaknuta tako da su studenti/nastavnici međusobno udaljeni najmanje 1,5 m (kao što je opisano), i to svaki student sjedi uvijek na istome mjestu.*

Sve prisutne osobe moraju nositi maske, osim ako su svi prisutni cijepljeni ili su preboljeli bolest unazad 9 mjeseci. Osim navedenog, predavač ne treba nositi masku isključivo dok stoji/sjedi na udaljenosti većoj od 2 metra od najbližih studenata (najbližih osoba) i to ako je predavač cijepljen s obje doze prije najmanje 14 dana (odnosno s jedinom potrebnom dozom cjepiva Janssen prije više od 14 dana) ili je prebolio COVID-19 unazad 9 mjeseci te ako sve ostale osobe nose masku.

- Ako studenti mijenjaju mjesto za rad, ono se mora prebrisati sredstvom za dezinfekciju prije dolaska sljedećega studenta.

- Svaki student mora oprane ruke dezinficirati prije nego što pristupi mjestu za rad (prije ulaska u prostor).* Iznimka su visokoučilišne knjižnice gdje će se susretati studenti iz različitih skupina, osobito ako im se ne osiguraju udžbenici i računala za rad od kuće te pojedini oblici vježbi potrebni za postizanje ishoda učenja čiji način izvođenja određuje visoko učilište.

18. Preporučene značajke prostora u kojem boravi jedna skupina studenata:

- prostor što veće površine i visine, prozračan i s odgovarajućim izvorom dnevnog svjetla

- prostor se može dobro prozračiti

- izbjegavati ulazak drugih osoba (primjerice radi čišćenja ili popravka) u prostoriju dok u njoj borave studenti.

19. U svim zajedničkim prostorijama koje nisu potrebne za održavanje nastave, poput čitaonica, knjižnica, restorana/kantina, sportskih igrališta itd., preporučuje se ograničiti pristup tako da razmak između svih osoba u svim smjerovima iznosi najmanje 1 metar, odnosno u skladu s protuepidemijskim mjerama i preporukama za navedene prostore. U takvim zajedničkim prostorima potrebno je primijeniti preporuke za specifične djelatnosti.

20. Preporuke za izvođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture /sporta:

- preporučuje se izvođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture na otvorenom prostoru

- na otvorenom i u zatvorenom prostoru nastava tjelesne i zdravstvene kulture provodi se kada se može organizirati u skladu s preporukama za sportske aktivnosti.

III. Ulazak u visoka učilišta i izlazak iz njih

21. Potrebno je osigurati protok/dolazak što manjeg broja ljudi ne samo na ulazu u visoko učilište, nego i u njegovim unutarnjim prostorima.

22. Studenti prilikom odlaska iz visokoga učilišta moraju sve svoje stvari odnijeti sa sobom ili ih baciti u koš s poklopcem.

23. Ulazna vrata otvaraju se na poziv telefonom ili zvonom tijekom radnog vremena i dežurstva. Vikendom/blagdanom/radnim danom/poslijepodne vrata otvara dežurni djelatnik.

24. Dostavu za potrebe visokog učilišta preuzimaju ovlaštene zaposlenici visokog učilišta na vanjskim vratima. Ulaz je dopušten isključivo serviserima i ostalim službama čije su usluge prijeko potrebne, uz pridržavanje protuepidemijskih mjera.

25. Na ulazu i na još nekoliko lako dostupnih mjesta nužno je postaviti dozatore s dezinficijensom za dezinfekciju ruku, kao i slikovni naputak za uporabu, uz jasno istaknutu obavijest o obvezatnoj dezinfekciji ruku:

- sredstvo za dezinfekciju potrebno je nanijeti na suhe i čiste dlanove u količini 1 – 2 ml (obično 1 potisak ili prema uputama proizvođača)

- dlanove i područje između prstâ potrebno je protrljati dok se ne osuše, a sredstvo se ne smije ispirati

- potrebno je voditi brigu o dostatnoj uporabi dezinficijensa za ruke te se obvezno javiti mjerodavnoj osobi u slučaju da je u dozatoru preostala manja količina sredstva za dezinfekciju kako bi se osigurao novi.

IV. Čišćenje i dezinfekcija unutarnjih prostora visokog učilišta

26. Prostori se prozračuju najmanje dva puta dnevno po pola sata te prije dolaska i nakon odlaska pojedine skupine studenata, ili se ostavlja otvoren prozor ako to vremenske prilike dopuštaju.

27. Dodirne površine kao što su kvake na vratima, ručke na prozorima, radne površine, tipkovnice, konzole, slavine u zahodima i kuhinjama, tipke vodokotlića, daljinski upravljači, prekidači za struju, zvona na vratima, tipke dizala te druge površine koje dodiruje veći broj ljudi nužno je dezinficirati na početku i na kraju svake smjene, a najmanje dva puta dnevno.

28. Korištenje klimatizacijskih i ventilacijskih uređaja treba izbjegavati, osim ako postoji ugrađena ventilacija na stropu koja izvlači zrak iz učionice i izbacuje van, uz osiguran dovod svježega vanjskog zraka u prostoriju, ili se može razmotriti mogućnost postavljanja takve ugradbene ventilacije na stropu.

V. Nošenje zaštitnih maski i rukavica

29. Studenti, nastavnici i drugi zaposlenici visokih učilišta te druge osobe u svim zatvorenim prostorima visokih učilišta trebaju nositi maske ili druga pokrivala za usta i nos (maska cijelo vrijeme pokriva usta i nos), osim u iznimnim situacijama kao što je navedeno.

30. Tijekom visokoškolske nastave u pojedinim specifičnim okružjima, primjerice u zdravstvenim ustanovama, ustanovama u socijalnoj skrbi ili sl., primjenjuju se protokoli tih ustanova.

31. Nošenje rukavica ne preporučuje se za djelatnosti i okolnosti u kojima se prije pandemije koronavirusa rukavice nisu koristile u profesionalnom radu, već se prednost daje učestalom pranju ruku tekućom vodom i sapunom te dezinfekciji ruku.

VI. Svakodnevno mjerenje temperature i praćenje pojave simptoma bolesti u nastavnika, studenata i drugih zaposlenika visokog učilišta

32. S povišenom tjelesnom temperaturom, dišnim i/ili drugim simptomima zarazne bolesti nije dopušteno raditi niti dolaziti u prostor visokog učilišta. U tom je slučaju potrebno telefonski se javiti nadređenoj osobi i izabranom liječniku obiteljske medicine radi daljnjih uputa. Nastavnici, studenti i drugi zaposlenici visokih učilišta te druge osobe dužni su mjeriti tjelesnu temperaturu prije dolaska u visoko učilište. Osim toga, dužni su na početku akademske godine potpisati izjavu o preuzimanju obveze mjerenja tjelesne temperature prije svakog dolaska u visoko učilište.

33. Stranke, posjetitelji i druge osobe podvrgavaju se mjerenju tjelesne temperature na ulazu u visoko učilište te se uvode u evidencijsku listu na koju se vlastoručno potpisuju.

34. Preporučljivo je da se za mjerenje tjelesne temperature pri dolasku na visoko učilište koristi beskontaktni toplomjer. Ako je prema mjerenju beskontaktnoga toplomjera temperatura povišena, mjeri se i standardnim toplomjerom pod pazuhom, koji je relevantan. O utvrđenoj povišenoj tjelesnoj temperaturi vodi se evidencija.

35. Ako se tijekom nastave ili radnog vremena nastavnicima, studentima i drugim zaposlenicima visokoga učilišta povisi tjelesna temperatura i/ili pojave respiratorni i/ili drugi simptomi, moraju

odmah napustiti visoko učilište te o tome obavijestiti – po mogućnosti bez dodatnoga kontakta (npr. telefonom) – čelnika visokog učilišta ili nadređenu osobu. Zatim se moraju javiti svojem izabranom liječniku obiteljske medicine radi daljnjih uputa.

36. U slučaju saznanja da određena osoba ima simptome bolesti COVID-19/zarazne bolesti ili je mogući prenositelj/mogući izvor infekcije, svaki nastavnik, student i drugi zaposlenik visokog učilišta dužan je odmah o tome obavijestiti nadređenu osobu, odnosno čelnika visokog učilišta.

VII. Pojačana osobna higijena

37. Svi studenti, nastavnici i drugi zaposlenici visokog učilišta te druge osobe koje borave u visokim učilištima trebaju:

- *izbjegavati dodirivanje rukom usta, nosa, očiju i lica*
- *redovito i pravilno prati ruke ili rabiti dezinficijens prije ulaska u svoju skupinu, prije i nakon pripreme hrane, prije jela, nakon korištenja zahoda, nakon dolaska izvana, nakon čišćenja nosa i uvijek kada ruke izgledaju prljavo*
- *ruke uvijek treba prati tekućom vodom i sapunom*
- *pri pranju ruku treba se pridržavati naputaka/uputa za pravilno pranje ruku – poveznica: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Pranje_ruku_.pdf*
- *nakon pranja sapunom i vodom, ruke treba osušiti papirnatim ručnikom za jednokratnu uporabu, koji nakon korištenja treba baciti u koš za otpad s poklopcem*
- *pri kašljanju i kihanju prekrivaju se usta i nos laktom ili papirnatom maramicom, koju poslije treba baciti u koš za otpad s poklopcem te oprati ruke*
- *pri kašljanju i kihanju treba okrenuti lice od drugih osoba*
- *treba izbjegavati dijeljenje čaša, šalica, posuđa i pribora za jelo s drugim osobama.*

VIII. Organizacija promocija za studente koji su diplomirali

38. Visoka učilišta mogu organizirati promocije za studente koji su diplomirali uz primjenu epidemioloških mjera za zatvorene prostore uz maksimalan broj studenata i vanjskih posjetitelja na način da se osigura razmak od najmanje 1,5 m između fiksnih sjedećih mjesta uz korištenje maske. Ako sudionici promocije imaju potvrdu o cijepljenju ili preoboljenju tada nisu obvezni nositi maske. Broj osoba na svečanosti promocije ograničava se na 100. Iznimno, može se dopustiti i više od 100 osoba na promocijama ako osobe imaju COVID potvrde. U tom slučaju visoko učilište dužno je organizirati provjeru i evidenciju posjedovanja COVID potvrde za osobe koje budu prisutne na promociji. Preporučuje se organizacija promocije za studente koji su diplomirali na otvorenome prostoru u dvorištu zgrade visokog učilišta.

IX. Visokorizični studenti, nastavnici i drugi zaposlenici visokog učilišta

39. S obzirom na to da se rizik od zaraze koronavirusom za studente, nastavnike i druge zaposlenike visokih učilišta nije do sada pokazao većim od rizika od zaraze na bilo kojemu drugome radnome mjestu ili u zajednici, smatra se da samo osobe koje su u visokorizičnoj skupini ne smiju boraviti na visokom učilištu. Preporučuje se cijepljenje visokorizičnih osoba. Za svaku takvu osobu (student, nastavnik i drugi zaposlenik visokoga učilišta) ili osobu koja dijeli kućanstvo s osobom iz

visokorizične skupine, potrebno je pojedinačno razmotriti slučaj, uzevši u obzir aktualnu epidemiološku situaciju, status cijepljenja te osigurati potrebne zaštitne mjere. Pripadanje visokorizičnoj skupini dokazuje se potvrdom nadležnog liječnika školske medicine kada se radi o studentu, odnosno izabranog liječnika obiteljske medicine kada se radi o djelatniku.

X. Studenti kojima je osigurana potpora osobnoga pomoćnika

40. Propisane preporuke primjenjuju se i na osobne pomoćnike koji pružaju potporu studentima.

XI. Završne preporuke

41. Za svaku zadaću u provedbi epidemioloških preporuka čelnik visokog učilišta zadužuje jednoga zaposlenika koji o provedbi prethodnih preporuka vodi dnevnu pisanu evidenciju kada je to moguće.

42. Ove preporuke ne isključuju provedbu drugih preporuka u skladu s aktualnom i promijenjenom epidemiološkom situacijom te mjerama i uputama Stožera civilne zaštite RH i/ili lokalnoga stožera civilne zaštite.

43. Za dodatna objašnjenja, a u svrhu izrade specifičnih smjernica, preporučuje se konzultirati Hrvatski zavod za javno zdravstvo kao vodeću javnozdravstvenu ustanovu u Republici Hrvatskoj.